

Študentski medoddelčni simpozij

**IDEJE, IDEOLOGIJE, IDEALI:
AKTIVIZEM IN NOSILCI ALTERNATIVNIH DRUŽBENIH
GIBANJ V SLOVENIJI**

*Raziskovalni projekt skupine študentov Etnologije in kulturne antropologije in
Psihologije Filozofske fakultete v Ljubljani*

3. april 2019

PROGRAM SIMPOZIJA

Ljubljana, Zavetiška 5, pritličje, P2

Predavanja trajajo petnajst minut, deset minut je namenjenih razpravi.

9:00 Pozdravna beseda

9:05 Marko Senčar Mrdaković in Kristina Rakinić – **Predstavitev raziskovalnega projekta**

9:15 Vita Ornik, Nina Gartner in Nejc Ašič – **Psihosocialne spremenljivke kot napovedniki ravni aktivistične usmerjenosti pri slovenskih aktivistih**

9:30 Kristina Rakinić in Marko Senčar Mrdaković – **Aktivizem za pravice prekarcev**

09:55 Nejc Ašič in Julija Zupan – **Aktivizem za pravice žensk**

10:20 Nina Gartner in Robin Tigran Keršmanc – **Okoljski aktivizem**

Moderatorica: Simona Zupanc

Premor (15 minut)

11:00 Vita Ornik in Tim Rihard Perne – **Aktivizem za pravice živali**

11:25 Blaž Skočaj Skok in Kristina Radomirović – **Aktivizem za podporo beguncem**

11:50 Anže Baš in Simona Zupanc – **Aktivizem za raziskovanje in razvijanje alternativnih teorij in praks**

Moderator: Marko Senčar Mrdaković

Premor (15 minut)

12:30 Nina Stanojević in Petra Goljevšček – **Aktivizem za pravice LGBTQ+ oseb**

12:55 Vika Novak in Samanta Glorya Pahole – **Aktivizem skozi oči gledališča zatiranih**

13:20 Kristina Rakinić in Tina Mlinarič – **Kdo so danes nekdanji aktivisti za študentske pravice?**

13:45 Zaključne misli in razprava med profesorji in študenti

Moderator: Tim Rihard Perne

Kristina Rakinić, Nejc Ašič, Nina Gartner, Vita Ornik, Blaž Skok Skočaj, Nina Stanojević, Vika Novak in Anže Baš

Socialnopsihološki oris današnjih aktivistov v Sloveniji

Avtorji v prispevku predstavijo ugotovitve, do katerih so prišli preko analize aktivnih članov različnih aktivističnih skupin, ki so jih posamezno preučevali v okviru sodelovanja s študenti antropologije. V svoji raziskavi so se osredotočili na vprašanje, kdo so danes aktivisti v Sloveniji in nanj poskušali odgovoriti predvsem z vidika demografskih spremenljivk. V drugem delu raziskave so avtorji poskušali podati bolj natančen socialnopsihološki oris aktivistov preko analize odgovorov na vprašalnike, ki so jih spraševali po skupinski samopodobi, stališčih, prepričanjih, aktivistični usmerjenosti, vrednotah in zadovoljenosti s temeljnimi psihičnimi potrebami. V prispevku avtorji predstavijo tudi predpostavljeni model aktivistične usmerjenosti in spremenljivke, ki pomembno vplivajo na to ali bo nekdo deloval aktivistično ali ne.

Kristina Rakinić (OP) in Marko Senčar Mrdaković (OEiKA)

Aktivizem za pravice prekarcev

V prispevku avtorja obravnavata delovanje gibanja, ki se ukvarja predvsem s problematiko prekarnosti. Danes smo priča velikem porastu prekarizacije, kar postavlja ljudi v negotove eksistencialne položaje. Gibanje si zaradi tega prizadeva za odpravljanjem in blaženjem posledic prekarne delo. Avtorja predstavitva odmevnejše pretekle akcije gibanja, ki sledijo tem ciljem. Kot opažata avtorja, delovanju gibanja predstavlja večji problem neidentifikacija delavcev s pojmom prekarne delo, posledično jih je težko združiti v organizirano skupino, ki bi se bila pripravljena boriti za svoje pravice. V prispevku avtorja predstavitva različne strategije, ki se jih gibanje poslužuje pri opozarjanju izkoriščanja delavcev. Osredotočita pa se tudi na aktivne člane gibanja in jih poskušati predstaviti preko različnih zornih kotov.

Nejc Ašič (OP) in Julija Zupan (OEiKA)

Aktivizem za pravice žensk

V prispevku je obravnavan zavod Inštitut 8. marec, ki se ukvarja predvsem z neenakopravnostjo spolov in LGBT problematiko, naslavlja pa tudi druge oblike družbene podrejenosti. Za lažje razumevanje tovrstnih gibanj je potrebno razumeti teoretska razhajanja znotraj feminističnih gibanj ter različne politične prakse, prav tako pa poznavanje zgodovine družbenih gibanj nasploh omogoča razumevanje kompleksnosti slednjih. Obravnavan inštitut opozarja predvsem na neustrezne prakse seksizmov, zatiranja in podobne oblike diskriminacije v slovenski javnosti, zakonodaji ter primerih iz vsakdanjega življenja. Tekom raziskave pa so se pojavljali tudi dvomi o usklajevanju psihološke in antropološke metode, kot tudi dvom o ustreznosti samega raziskovalnega pristopa.

Nina Gartner (OP) in Robin Tigran Keršmanc (OEiKA)

Okoljski aktivizem

V zadnjih dveh desetletjih je postal naraščajoč okoljski problem ena izmed glavnih tem na svetovni ravni, pri čemer velik delež pri razpravi prispevajo ravno nevladne organizacije. V Sloveniji se z okoljsko problematiko ukvarja več društev, avtorja pa sta raziskovala eno izmed najaktivnejših nevladnih organizacij na tem področju, ki si že skoraj desetletje prizadeva za bolj odgovorno ravnanje z okoljem. Avtorja v prispevku predstavita njihove pretekle odmevne projekte, ki veljajo za največje civilnodružbene akcije v zgodovini samostojne Republike Slovenije. Ukvarjata se z njihovimi trenutnimi preprekami pri delovanju in z njihovo dolgoročno vizijo. Predstavita tudi različne zgodbe in stališča aktivnih posameznikov. Ugotavljata, da se aktivisti okoljevarstvenega društva v nekaterih pogledih razlikujejo od aktivistov na drugih področjih, kar bi lahko bila posledica specifične narave, ki jo predstavlja okoljevarstvena problematika.

Vita Ornik (OP) in Tim Rihard Perne (OEiKA)

Aktivizem za pravice živali

Avtorja prispevka obravnavata delovanja gibanja, ki se ukvarja s pravicami živali. Slednje so že samega začetka neločljivo povezane s človekom in njegovim razvojem, a le v redkih primerih in obdobjih so bile njihove pravice enake človekovim ali pa so jih celo presegle. V prispevku predstavita kratek pregled antropološkega preučevanja živali, razvoj gibanja za njihove pravice in perspektive, ki jih preučevanja te globalne pobude ponuja za prihodnost. Kot ugotavljata avtorja so na tem področju aktivna številna društva, ki pa si različno razlagajo svoje poslanstvo. Predstavljeni sta dve javno najbolj prepoznavni društvi, ki delujeta v Sloveniji. Nadalje se posvetita tudi aktivnim članom gibanja, njihovi pripadnosti društvom, vrednotenju aktivizma in dojemanju problematike, zoper katere se borijo.

Blaž Skočaj Skok (OP) in Kristina Radomirović (OEiKA)

Aktivizem za podporo beguncem

Zaradi širjenja vojne in oboroženih konfliktov v Siriji ter splošnega propadanja državnih struktur v Iraku, Afganistanu in okoliških državah, se je od leta 2015, Evropa srečevala z velikim številom beguncev. Hkrati pa je bil tudi etični okvir človeških pravic soočen z ambivalentnimi, heterogenimi in protislovnimi mnenji v javno političnem prostoru. Človekova pravica do mobilnosti predstavlja samo del etičnega okvirja, na katerem temelji delovanje najino raziskovanje neformalne skupine za pomoč beguncem. Skupina si prizadeva, da bi begunci imeli pravico do stanovanja, prehrane, ekonomske varnosti, birokratske zaščite in okolje brez diskriminacij. Veliko aktivistov namreč intenzivno deluje na tem, da beguncem olajša soočanje z birokratskim procesom pridobivanja azila, pri čemer aktivisti prevzemajo vodilno vlogo spopadanja z nečloveško logiko birokracije. Na podlagi pogovorov s posamezniki sklepava, da se zaznavajo kot aktivni politični subjekti na liminalni poziciji sistema. Skratka pri skupini ne gre samo za spremembo stereotipnega mnenja, borbi proti politični manipulaciji in izkoriščevalski logiki poznega kapitalizma.

Anže Baš (OP) in Simona Zupanc (OEiKA)

Aktivizem za raziskovanje in razvijanje alternativnih teorij in praks

V prispevku je obravnavano gibanje, ki temelji na anarhističnih idejah in praksah in preizprašuje mehanizme vsiljevanja neenakosti ter ponudi alternative v obliki samonadzorujočega družbenega reda. V času velikih negotovosti, ostra kritika obstoječih praks in ponujene alternative predstavljajo pomemben doprinos k razpravam o izboljšanju delovanja družbe v kateri živimo. Delo je osredinjeno na gibanje kot celoto; njihovo funkcijo, zaznavanje družbenih problemov, osrednje cilje in različne načine zoperstavljanja obstoječim nelegitimnim strukturam. Zadnji del besedila avtorja namenita refleksiji, uporabe neprimerne metodološkega pristopa za proučevanje tovrstnega aktivističnega udejstovanja.

Nina Stanojević (OP) in Petra Goljevšček (OEiKA)

Aktivizem za pravice LGBTQ+ oseb

Preko izbranega društva, znotraj LGBTQ+ skupnosti, sta avtorici raziskovali stališča aktivistov in aktivistk do sveta in družbe v kateri živimo, aktivistično dejavnost in vrednote, ki jih pri tem vodijo. Osebna identiteta posameznika in posameznice znotraj LGBTQ+ skupnosti je vpeta v heteronormativno družbo, ki je nepravilno urejena, saj pogosto izključuje oziroma diskriminira LGBTQ+ osebe, zato je aktivno informiranje in ozaveščanje družbe o spolnih usmerjenostih, identitetah in izrazih izrednega pomena za pomik družbe v smeri vse večjega sprejemanja in spoštovanja človekovih pravic. Psihološki vprašalniki in nestrukturirani intervjuji izvedeni tekom raziskave razkrivajo, da so svoboda, samospoštovanje in enakost ene najpomembnejših vrednot, ki aktiviste in aktivistke vodijo pri njihovem delovanju. Boj za obstoj naštetih vrednot in za priznanje lastne identitete posamezniki in posameznice bijejo na vsakodnevni ravni in je potemtakem aktivizem del njihove identitete. Druga plat aktivizma, ki je bila preučevana, pa je zavestna, premišljena in ciljno usmerjena akcija.

Vika Novak (OP) in Samanta Glorya Pahole (OEiKA)

Aktivizem skozi oči gledališča zatiranih

Avtorici v prispevku obravnavata kulturno umetniško društvo, ki svoje aktivistično poslanstvo uresničuje z uprizarjanjem gledaliških predstav, ki naslavljajo družbeno aktualne teme. Pri tem se najpogosteje poslužuje metode gledališča zatiranih, ki ga je začel brazilski aktivist in gledališki režiser Augusto Boal. Namen metode je dati glas tistim, ki ga nimajo, in spregovoriti o temah, o katerih se ne govori. Kljub temu, da je najbolj prepoznavno društvo na svojem področju v državi, se sooča z majhnim dometom izven gledaliških krogov. Avtorici predstavita začetke društva in njegovo delovanje v slovenskem prostoru danes. V raziskovalnem procesu поблиže spoznata kako z metodo gledališča zatiranih ozaveščajo, aktivirajo in motivirajo svoje gledalce. Poleg tega raziščeta tudi, kaj člane društva motivira in kaj jih druži.

Kristina Rakinić (OP) in Tina Mlinarič (OEiKA)

Kdo so danes nekdanji aktivisti za študentske pravice?

Avtorici v prispevku obravnavata društvo, ki se je oblikovalo predvsem z namenom boja za študentske pravice in kvalitetno visoko šolstvo, danes pa je aktivno predvsem na področju feminizma in okoljevarstva. Orisali sta proces preoblikovanja društva, ki je v zadnjih letih šlo skozi dinamične spremembe. Ob tem predstavita tudi razloge, ki so prispevali k samemu preoblikovanju. V prispevku poskušata prikazati tudi, kako člani društva zaznavajo problem proti kateremu se borijo in njihove prakse delovanja, ki v sebi združujejo različne perspektive in področja delovanja. Prispevek zaključita z razmislekom o tem, zakaj je kontinuiran boj proti neoliberalnemu napadu na javno šolstvo tako zahteven proces.

Organizacijski odbor simpozija Ideje, Ideologije, Ideali: Aktivizem in nosilci alternativnih družbenih gibanj v Sloveniji:

Tim Rihard Perne, Kristina Rakinić, Marko Senčar Mrdaković in Simona Zupanc

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za etnologijo in kulturo antropologijo
Zavetiška 5
1000 Ljubljana
E: eika@ff.uni-lj.si
T: +386 (1) 241 15 20
S: <http://etnologija.etnoinfolab.org/sl/>